

สภาพการจัดการความรู้ของครู กลุ่มโรงเรียนปงไฮน้ำจั้น
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3

KNOWLEDGE MANAGEMENT OF TEACHERS OF PONG HAI-NAM CHAN SCHOOL GROUP
UNDER THE OFFICE OF NONGKHAI EDUCATIONAL SERVICE AREA 3

สมนึก พิมพ์พันธ์

บทคัดย่อ

ในการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการจัดการองค์ความรู้ของครูกลุ่มโรงเรียนปงไฮน้ำจั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วย ข้าราชการครูกลุ่มโรงเรียนปงไฮน้ำจั้น จำนวน 94 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

สภาพการจัดการความรู้ของครูกลุ่มโรงเรียนปงไฮน้ำจั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 มีการจัดการองค์ความรู้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีซึ่ความรู้ ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ ด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการเข้าถึงความรู้ ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และด้านการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการประมวลผลและกัลั นกรองความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการประมวลผลและกัลั นกรองความรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

Abstract

The purposes of this research were to investigate the knowledge management of teachers of Pong Hai-Nam Chan School Group under the Office of Nongkhai Educational Service Area 3.

Samples of the study consisted of 94 teachers. The instrument used to collect data was a rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean, and standard deviation.

The findings of the study were as follows:

Holistically, knowledge management of teachers of Pong Hai-Nam Chan School Group under the Office of Nongkhai Educational Service Area 3 were at a high level.

Considering each aspect it also found that the identification of knowledge, the creation and pursuit of knowledge, the organized knowledge system, the access to knowledge sharing the learning exchange and the learning, were at high level. Part of the process and refine knowledge were moderate by the creation and pursuit of knowledge had the highest mean, and the screening process and knowledge had the lowest mean.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกแห่งเทคโนโลยีก้าวหน้าและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ข้อมูล ข่าวสารและสารสนเทศที่องค์กรจะต้องเกี่ยวข้อง รับรู้และจัดการรวบรวมก็มีมากขึ้นเป็นทวีคูณ ปัญหาที่องค์กรต้องเผชิญและแก้ไขมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ความรวดเร็วฉับไวของเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้เกิดการขึ้นในอีกซีกโลกหนึ่งส่งต่อถึงอีกซีกโลกหนึ่งในชั่ว พริบตา ศาสตร์และวิชาการกลายเป็นสิ่งที่คนทั่ วโฝสตรงจะค้นหาและเรียนรู้ได้อย่างง่ายดายหากต้องการความยากจึงไม่ใช่การค้นหาความรู้และข้อมูล แต่เป็นการทำความเข้าใจกับองค์ความรู้ (Knowledge) และความหมาย (Meaning) ต่างๆ อย่างถ่องแท้ (รัชต์วรรณ กาญจนปฎิ ญญาคม.ป.ป.)

ในการแก้ปัญหาด่างๆ ขององค์กรจึงให้ความสำคัญกับความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะนำมาแก้ปัญหาด่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยจัดองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มาตรา 11 ว่าด้วยการส่งเสริมให้ส่วนราชการมีการพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อนำไปสูการเรียนรู้ในองค์กรอย่างสม่ำเสมอ เน้นการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สามารถประมวลความและนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม ค่านิยม เจตคติของข้าราชการให้มีประสิทธิภาพ มีการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับบริหารราชการให้เกิดสัมฤทธิ์ผลและการปฏิบัติงาน เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

ในการบริหารงานภาครัฐ ส่วนราชการต้องพัฒนาความรู้ ความสามารถให้เกิดความเชี่ยวชาญ เพื่อสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนงาน เน้นสัมฤทธิ์ ผลของการดำเนินงานโดยการปรับเจตคติ และพฤติกรรมการทำงาน เน้นการสร้างแนวคิดใหม่ตามหลักวิชาการสมัยใหม่ พ.ร.ก. จึงกำหนดหลักการให้ส่วนราชการมีการพัฒนาความรู้เพื่อนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยยึดแนวทาง

1. สร้างระบบให้มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
2. ต้องสามารถประมวลความรู้และประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมตามสถานการณ์
3. ต้องส่งเสริมพัฒนาความรู้ ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์ และปรับเปลี่ยนเจตคติใหม่ เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดแก่องค์กร
4. ต้องมีการสร้างความร่วมมือของข้าราชการ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และนำมาปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อนำมาปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การบริหารองค์ความรู้ เป็นกระบวนการบริหารความรู้ ความสามารถ และทักษะอื่นๆ ที่มีอยู่ในองค์กรมาบริหารเพื่อเพิ่มคุณค่าของกิจกรรมภายในองค์กร ซึ่งต้องประกอบไปด้วย การค้นหา การจัดการ และประยุกต์ใช้ความรู้อย่างเป็นระบบต่อเนื่อง การบริหารความรู้เป็นการดำเนินการเพื่อให้การปฏิบัติงานมีการประยุกต์ใช้ความรู้อย่างเข้มข้น และทำให้งานมีประสิทธิภาพสูง โดยที่ความรู้ที่นำมาประยุกต์ใช้นั้นได้มาจากหลากหลายทาง ได้แก่ ความรู้ในคน (Tacit Knowledge) และความรู้ในกระดาษ (Explicit Knowledge) ความรู้ดังกล่าวต้องนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมต่อกาลเทศะหรือบริบทขององค์กร และมีมีการประยุกต์ใช้ความรู้ในการทำงานก็มีการนำประสบการณ์จากการทำงานของพนักงานมาร่วมกัน “ตกผลึก” หรือกลั่นกรองเป็นความรู้ใหม่ นั่นคือ ในกระบวนการจัดการความรู้จะมีการสร้างความรู้ ทั้งที่เป็นการสร้างความรู้ก่อนการปฏิบัติงาน สร้างความรู้ระหว่างปฏิบัติงาน และสร้างความรู้หลังจากงานสำเร็จหรือเสร็จสิ้น จะต้องมีการดำเนินการให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างพนักงานอย่างเข้มข้น ทำให้ความรู้ของบุคคลถูกปรับไปเป็นความรู้ขององค์กร มีการจัดเก็บความรู้ขององค์กรให้อยู่ในสภาพที่ค้นหาใช้งานได้ง่าย ที่เรียกว่า “การบริหารความรู้แบบจับพลัน” (Just in Time Knowledge Management) (แผนปฏิบัติการพัฒนาระบบบริหารความรู้ ปีงบประมาณ 2548: กองอำนวยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข)

จากสภาพความสำคัญของการจัดการองค์ความรู้ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการจัดการองค์ความรู้ของครู กลุ่มโรงเรียนปงไผ่บ้านจัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ประกอบด้วย ด้านการบ่งชี้ความรู้ ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ ด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ ด้านการเข้าถึงความรู้ ด้านสนับสนุนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้ เพื่อนำผลวิจัยมาเป็นข้อเสนอแนะในการจัดการองค์ความรู้ของครู กลุ่มโรงเรียนปงไผ่บ้านจัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการจัดการองค์ความรู้ของครู กลุ่มโรงเรียนปงไผ่บ้านจัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาโรงเรียนในอำเภอวังสามหมอ ปีการศึกษา 2552 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุทรธานีเขต 2 รวม 320 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาโรงเรียนในอำเภอวังสามหมอ ปีการศึกษา 2552 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุทรธานีเขต 2 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 175 คน

ขอบเขตของการวิจัย

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าเรื่อง ศึกษาสภาพการจัดการองค์ความรู้ของครู กลุ่มโรงเรียนปงไผ่บ้านจัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าโดยลำดับ ดังนี้

ประชากรในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประชากร คือ ครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนปงไผ่บ้านจัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 จำนวน 117 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูในกลุ่มโรงเรียนปงไฮน้ำจั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ได้
ครูผู้สอน จำนวน 94 คน

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การเทียบสัดส่วนจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970:
607-610) การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2
ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้กรอกแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check list)
จำแนกเป็น สถานภาพผู้ตอบ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ วิทยฐานะ กลุ่มโรงเรียนปงไฮน้ำจั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
หนองคาย เขต 3

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ กระบวนการจัดการความรู้ 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 35 ข้อ ซึ่งแบ่ง
ออกเป็น 7 ด้าน คือ

1. ด้านการบ่งชี้ความรู้
2. ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้
3. ด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบ
4. ด้านการประมวลผลและกลั่นกรองความรู้
5. ด้านการเข้าถึงความรู้
6. ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้
7. ด้านการเรียนรู้

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือแบบสอบถามโดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้า ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการจัดการองค์ความรู้ของครูกลุ่ม
โรงเรียนปงไฮน้ำจั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 และรายละเอียดวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางใน
การสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. ศึกษาความหมาย ทฤษฎี หลักการ แนวคิด องค์ประกอบเพื่อนำมาจัดทำนิยามศัพท์เฉพาะ และนำนิยามศัพท์
เฉพาะ มาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม
4. พัฒนาแบบสอบถามใช้ในการรวบรวมข้อมูล สภาพการจัดการองค์ความรู้ของครู กลุ่มโรงเรียนปงไฮน้ำจั้น
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3
5. นำร่างแบบสอบถาม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาท่านคณาจารย์ เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้ใน
แบบสอบถาม และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

สภาพการจัดการองค์ความรู้ของครู กลุ่มโรงเรียนปงไฮน้ำจั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 มีการ
จัดการองค์ความรู้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบ่งชี้ความรู้ ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ ด้านการจัด
ความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการเข้าถึงความรู้ ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และด้านการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการประมวลผล
และกลั่นกรองความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการสร้างและแสวงหาความรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการประมวลผลและกลั่นกรอง
ความรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพการจัดการองค์ความรู้ของครู กลุ่มโรงเรียนปงไฮน้ำจั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3
พบว่า สภาพการจัดการองค์ความรู้ของครู กลุ่มโรงเรียนปงไฮน้ำจั้น อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชูตินัน อินทภิรมย์
(2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา กระบวนการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดปทุมธานี ว่าบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกระดับนี้ ด้านการค้นหาคำความรู้ ด้านการสร้างและแสวงหาคำความรู้ ด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบและเข้าใจง่าย ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และด้านการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาศาภาพการจัดการองค์ความรู้ของครู กลุ่มโรงเรียนปงไฮน้ำจั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 3 จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านกาอาคารสร้างและแสวงหาคำความรู้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเป็นเพราะ ครูกลุ่มโรงเรียนปงไฮน้ำจั้น มีความกระตือรือร้นสนใจและแสวงหาคำความรู้ที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนางานอย่างสม่ำเสมอ รัวมที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมากกว่าที่จะยึดแนวทางของตนเป็นหลัก การเรียนรู้ยู่ดลอกเวลาจะสนับสนุนให้บุคลากรได้เพิ่มพูนศักยภาพในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ผู้บริหารยังส่งเสริมให้มีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนระบบการทำงาน ส่งเสริมให้มีการนำข้อมูลสารสนเทศจากเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่ายภายในองค์กร ระบบอินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต มาใช้ประโยชน์เพื่อการเรียนรู้ของบุคลากรอย่างเต็มที่ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้ของบุคลากร และจัดหาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมมาช่วยในการทำงาน หาโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปที่เหมาะสมมาช่วยในการทำงานเพื่อความสะดวก รวดเร็ว สามารถเข้าถึงทางด่วน ข้อมูลที่ต้องการได้ โดยผ่านทางLAN อินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต และการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้ ซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ ซูลิพร เอี่ยมอำนาย (2548: บทคัดย่อ) ที่พบว่า องค์กรมีการออกแบบระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของบุคลากรได้อย่างทันสมัยทันสมัย องค์กรสนับสนุนให้มีการเรียนรู้จากการสอนและจากการปฏิบัติงานจริง ผสมผสานกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือระขออิเล็กทรอนิกส์ส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรในองค์กรอย่างเป็นระบบ แสดงให้เห็นว่า องค์กรมีการเรียนรู้ร่วมกันกับการปฏิบัติงาน โดยจัดหาเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาสนับสนุน อำนายความสะดวกในการทำงาน ทั้งมีการใช้ Internet/Intranet, e-Mail, Homepage, Website ในการติดต่อสื่อสารกันภายในและภายนอกองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

ในด้านการเรียนรู้ก็เป็นอีกด้านที่มีการจัดการองค์ความรู้ อยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเป็นเพราะบุคลากรได้ติดต่อสื่อสารกัน ติดตามข่าวสารการแลกเปลี่ยนที่เกิดขึ้น หาวิธีการเพิ่มพูนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้มาปรับใช้ให้เข้ากับการทำงานในปัจจุบัน ได้แสวงหาคำความรู้เพิ่มเพื่อนำมาพัฒนาตนเอง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการที่ครูกลุ่มโรงเรียนปงไฮน้ำจั้นตระหนักและเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเองและงานที่ปฏิบัติในหน้าที่ จึงมีการเรียนรู้เพื่อนำมาใช้ในการคิดค้น แก้ปัญห และพัฒนางานที่ทำให้การปฏิบัติงานได้สำเร็จลุล่วง เพราะงานด้านการศึกษาเป็นงานที่มีลักษณะที่ต้องเป็นพลวัต มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ต้องพบกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอจากสิ่งแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการจัดการศึกษา ดังนั้น ย่อมต้องอาศัยการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้ได้ผลการปฏิบัติงานที่ดีมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ โฆษิต เสดะจิต (2549 บทคัดย่อ) ที่พบว่า บุคลากรให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ มีการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม การเอื้ออาทรซึ่งกันและกันและบุคลากรมีความเต็มใจที่จะมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในการปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นจุดเด่นที่แสดงให้เห็นถึงบุคลากรมีความรักในการเรียนรู้ สนใจที่จะพัฒนาการทำงานของตนเองอยู่ตลอดเวลาและผู้บริหารเองก็ให้การสนับสนุนและมีสัยทัศน์ที่ดีในการปรับเปลี่ยนการทำงานในองค์กรดังที่ วีรวัดณ์ ชันนิตามัย (2544) สรุปว่า องค์กรที่มีการเรียนรู้ นั้น เป็นกระบวนการที่มีลักษณะเคลื่อนไหว ยืดหยุ่น เป็นพลวัตอยู่เป็นนิจ ไม่หยุดนิ่งหรือพึงพอใจกับความสำเร็จที่มีอยู่อีกทั้งสมาชิกขององค์กรต้องมีการขอความช่วยเหลือหาความรู้ มาแบ่งปัน เผยแพร่แก่กัน

ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ก็เป็นอีกด้านที่มีการจัดการองค์ความรู้ อยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเป็นเพราะการทำงานของครู กลุ่มโรงเรียนปงไฮน้ำจั้น มีการจัดระบบการทำงานในรูปแบบการทำงานเป็นทีม จัดระบบเครือข่ายให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินการ ตามพระราชกฤษฎีกาของ ก.พ.ร. หมวด 3 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐที่กำหนดว่า ส่วนราชการต้องมีการพัฒนาความรู้ ต้องสร้างการมีส่วนร่วมในหมู่ข้าราชการให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อนำมาพัฒนาในการปฏิบัติราชการร่วมกันให้เชิประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับที่ วีรวัดณ์ ชันนิตามัย (2544) ได้กล่าววาลักษณะขององค์กรแห่งการเรียนรู้ประการหนึ่ง ควรประกอบด้วย การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในทุกระบบภายในองค์กร ผู้คนเรียนรู้ร่วมกัน และถ่ายโอกาสเรียนรู้แก่กัน ร่วมกันผลักดันให้เกิดมรรคผล

ด้านการจัดการเรียนรู้ให้เป็นระบบ เป็นอีกด้านที่มีการจัดการความรู้ อยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเป็นเพราะ ครูมีการจัดความรู้อย่างเป็นระบบ การจัดเก็บข้อมูลอย่างเหมาะสมภายในหน่วยงานที่สามารถนำมาใช้ได้ทันความต้องการ ส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ข่าวสารภายในหน่วยงานที่เป็นไปอย่างถูกต้อง และพัฒนากลยุทธ์และกลไกใหม่ๆ เพื่อเอื้อต่อระบบการทำงาน สำหรับบุคลากรได้ติดตามแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงภายนอก มีโอกาสในการฝึกอบรมทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นองค์ประกอบอันสำคัญแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ทางด้านการจัดความรู้อย่างเป็นระบบ ใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ ซูลิพร เอี่ยมอำนาย (2548: บทคัดย่อ) พบว่า บุคลากรในองค์กรมีการติดตามแนวโน้มความเคลื่อนไหวจากสภาวะแวดล้อมภายนอกองค์กรหรือการพิจารณาจากแหล่งภายนอก เช่น การศึกษารายงานผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาตัวอย่างที่ประสบผลสำเร็จและนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน องค์กรจัดให้มีระบบจัดเก็บหรือโครงสร้างเพื่อช่วยในการสะสมเพื่อช่วยในการสะสมข้อมูลความรู้ที่เหมาะสมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันความต้องการ ดังที่ มาร์ควอร์ดท์(Marquardt, 1996) มีทัศนะว่า ความรู้ได้กลายเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับองค์กรมากกว่าทรัพยากรด้าน

การเงิน ที่ต้องการทางตลาด เทคโนโลยี หรือทรัพย์สินอื่น ๆ ความรู้เป็นทรัพยากรหลักที่ใช้ในการทำงานโดยที่ประเพณีวัฒนธรรม เทคโนโลยี การปฏิบัติระบบต่าง ๆ และขั้นตอนการทำงานขององค์กรล้วนมาจากพื้นฐานความรู้ความชำนาญที่ สอดคล้องกับคำกล่าวของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547: 67) อธิบายว่า การจัดการความรู้คือความรู้เกิดจากประมวลผล สังเคราะห์และจำแนก แยกแยะสารสนเทศ เพื่อนำไปสู่การตีความและทำความเข้าใจ สารสนเทศเหล่านั้น จนกลายเป็นความรู้ ซึ่งความรู้นี้ครอบคลุมทั้งส่วนของ ความรู้โดยนัย (Tacit Know League) ที่ซ่อนอยู่ในความคิดของพนักงานและฝังตัวอยู่ในองค์กรกับความรู้แจ้งชัด(Explicit Know League) ที่ปรากฏในเอกสารบันทึกหรือรายงานต่างๆ ขององค์กร การจัดการความรู้ทั้ง 2 ประเภทนี้ ให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อให้คนที่ ต้องการเข้าถึงได้ง่ายและดึงออกมาใช้งานได้โดยสะดวก

ด้านการเข้าถึงองค์ความรู้ ก็เป็นอีกด้านที่มีการจัดการองค์ความรู้ อยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเป็น เพราะที่ สถานศึกษาที่มีกระบวนการบันทึกสิ่งสำคัญที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษา มีการจัดทำคู่มือ รวบรวมจัดเก็บเป็นแฟ้มงาน หรือเป็น มาตรฐานในการปฏิบัติงานและสถานศึกษามีการจัดระบบที่เอื้อต่อบุคลากรให้สามารถค้นหาความรู้ที่ต้องการได้อย่างสะดวก สอดคล้องกับ พรธิดา วิเชียรบุญญา (2547:32-33) ได้ทำการสรุปถึงการจัดการความรู้เป็นการประมวลผลข้อมูล สารสนเทศ ความคิด การทำตลอดจน ประสพการณ์ของบุคคลเพื่อสร้างเป็นความรู้หรือนวัตกรรมและจัดเก็บเพื่อนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มความสามารถ ในการพัฒนาผลผลิตขององค์กร สอดคล้องกับ เอื้อน ปิ่นเงิน และยีน ภูววรรณ (2546:114) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการจัดการความรู้ ที่พบว่า สารสนเทศกระจาย มีการจัดเก็บในแหล่งที่หลากหลาย ที่สำคัญ คือ มีข้อมูลมากมาย แต่ความรู้ในเวลาที่ต้องการ ดัดแปลงแก้ไขทำอะไรไม่ได้เต็มที่ อีกทั้งเสียเวลาในการค้นหา ดังนั้น การจัดการความรู้ที่เป็นระบบจะช่วยให้ วิทยากรกล่าวบรรยายหรือ หหมดไป คือ การปฏิบัติจัดให้มีแหล่งความรู้ หรือคลังสมอง เพื่อจัดเก็บความรู้ที่ได้โดยให้มีการจัดระบบสารสนเทศเข้าร่วมดำเนินการ เพื่อให้เข้าถึงความรู้ได้ง่าย เช่นเดียวกับแทพย์(Trapp, 1999) มีความเห็นว่า การรวบรวมจัดเก็บความรู้ในหน่วยงานให้เป็นระบบทำให้ เข้าถึงได้ง่าย เป็นกระบวนการที่ประกอบด้วย งานด้านต่างๆ จำนวนมาก ซึ่งมีการจัดการบูรณาการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร นอกจากนี้เทคโนโลยีสารสนเทศก็เป็นอีกเครื่องมือที่เข้ามาช่วยในการเข้าถึงความรู้ของครูได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเขียน อินเทอร์เน็ตอินทราเน็ต บล็อก สังคมออนไลน์ (Social Network) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมชาย นำประเสริฐชัย (2546: 103-107) ได้กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยให้สามารถค้นหาข้อมูลได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น สามารถแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นได้ง่าย ขึ้น

ด้านการเข้าถึงความรู้ มีการจัดการความรู้ อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่า ครูกลุ่มโรงเรียนปทุมธานีให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้และการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานตามภารกิจ มีการวางยุทธศาสตร์ในการ จัดการความรู้เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษา สอดคล้องกับ ชุตินันท์ อินทภิรมย์ (2551: บทคัดย่อ) ได้สรุปผลการวิจัยว่า สถานศึกษามีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับการปฏิบัติงาน คือ สร้างทีมงานจัดการความรู้จาก บุคลากรหลายฝ่าย สถานศึกษามีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อหาจุดอ่อนในกระบวนการจัดการความรู้ และมีความพยายามในการหา และใช้ประโยชน์จากการจัดการความรู้แฝงลึก(Tacit Know League) ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มาจากประสบการณ์เฉพาะของบุคคลภายใน สถานศึกษา

การจัดการองค์ความรู้ ด้านการประมวลผลและกลั่นกรองความรู้มีการจัดการความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรยังไม่เข้าใจ ไม่ชัดเจน ไม่เห็นความสำคัญ เนื่องจากไม่เคยปฏิบัติงานที่เป็นระบบ ประกอบกับ ปัจจุบัน บุคลากรขาดความรู้ เนื่องจากผู้ปฏิบัติหน้าที่เดิมที่มีความรู้ย้าย ลาออก หรือเกษียณอายุราชการ ซึ่งสอดคล้องกับ นฤมล แก้ว บ่อม (2551: 114) ได้ศึกษา วัฒนธรรมองค์กรกับการบริหารจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ กล่าวถึง กระบวนการบริหารจัดการ ความรู้ในมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ชั้นที่ 4 มีการประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 แสดงให้เห็น ว่า คณะ/สำนัก/ศูนย์/โครงการไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควรกับคุณค่าความรู้และทักษะที่อยู่ในตัวบุคลากร อันเกิดจากประสบการณ์และ การเรียนรู้ของแต่ละคน ทั้งนี้บุคลากรควรจะมีการเขียนแผนการปฏิบัติงานออกมาเป็นเอกสารและจัดทำข้อสรุป บทเรียนที่ได้รับอย่าง ชัดเจน มีการประมวลผลข้อมูล/ความรู้และทักษะการปฏิบัติงานให้อยู่ในรูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่าย เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกฝ่าย เพื่อ จัดทำระเบียบปฏิบัติและวิธีปฏิบัติงานของแต่ละฝ่ายงาน รวมถึงการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานให้มีรายละเอียดชัดเจนและมีความเป็น ไปได้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการองค์ความรู้ของครู กลุ่มโรงเรียนปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรสร้างสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่เปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีการถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกัน เช่น การถ่ายทอดความรู้ที่ได้จากการไปสัมมนาหรือฝึกอบรมในที่ต่างๆ และบันทึกเก็บเป็นรายงานไว้ในฐานข้อมูล

2. ผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนปทุมธานี ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาการจัดเก็บข้อมูลความรู้ของสถานศึกษา โดยพัฒนาข้อมูลลงในเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และอบรมบุคลากรในการจัดเก็บความรู้ที่มีอยู่ในองค์กรให้เป็นหมวดหมู่ เพื่อง่ายต่อการค้นคืนและนำไปใช้ประโยชน์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา เพราะจะได้รู้ถึงสภาพการจัดการองค์ความรู้ในภาพรวมขององค์กรทางการศึกษานั้น
2. ควรทำการศึกษาสภาพปัญหาและความสัมพันธ์การจัดการองค์ความรู้ของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา และร่วมกันพัฒนาองค์ความรู้ สามารถนำไปปรับใช้กับการพัฒนาองค์กรและบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์(2547). *ความคิดเชิงอนาคต*. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.

โยษิต เสดะจิต. (2549). *สภาพการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลบุรี เขต 3*. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

ชุดินัน อินทรภิมรณ. (2551). *กระบวนการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดปทุมธานีวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย*.2(2): 83-93.

ชูลีพร เอี่ยมอานวย. (2548). *ความคิดเห็นของพนักงานต่อศักยภาพการพัฒนาไปสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด(มหาชน)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

นภดล สุขสำราญ. (2546). *การจัดการความรู้*. กรุงเทพฯ: วารสาร กพผ.

นฤมล แก้วป้อม. (2551). *วัฒนธรรมองค์กรกับการบริหารจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้เชียงใหม่*: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

นฤมล พงษ์ศิลป์; และพัชรา หาญเจริญกิจ. (2543). *การจัดการความรู้ = Knowledge Management*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ริงสิต สารสนเทศ.

พรธิดา วิเชียรบุญญา. (2547). *การจัดการความรู้พื้นฐานการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ: ธรรมกลการพิมพ์

ห้องสมุดตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2553). *การจัดการความรู้ ยุทธศาสตร์และเครื่องมือ*. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2553, จาก <http://www.set.or.th/library/KM/>.

ยีน ภู่วรรณ. (2546). *การจัดการความรู้ที่ วไปสำหรับองค์กร(Knowledge Management: KM). ใน การสัมมนาวิชาการ “การจัดการความรู้: ยุทธศาสตร์และเครื่องมือ” (Knowledge Management: Strategies & Tools)*. กรุงเทพฯ: ห้องสมุดตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและชมรมห้องสมุดเฉพาะสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2540). *พจนานุกรมศัพท์ปรัชญาอังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

รัชต์วรรณ กาญจนปัญญาคม. (ม.ป.ป.). *การจัดการองค์ความรู้(Knowledge Management)*. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2553, จาก www.oja.or.th.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2548). *การวิจัยในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วิจารณ์ พานิช. (2547). *การจัดการความรู้ฉบับนักปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.

วีรวรรณ ปันนิตามัย. (2544). *การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

ศรันย์ ชูเกียรติ. (2541). *เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการองค์ความรู้ในองค์กรกลยุทธ์เพื่อความสำเร็จ ภายใต้สภาวะการณ์ปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: ว. จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์.

สมชาย นำประเสริฐชัย. (2546). *เทคโนโลยีกับการจัดการความรู้*. กรุงเทพฯ: ไมโครคอมพิวเตอร์.

เอื้อน ปิ่นเงิน และยีน ภู่วรรณ. (2546). *สาเหตุของการจัดการความรู้ในการสัมมนาวิชาการ การจัดการความรู้ยุทธศาสตร์และเครื่องมือ (Knowledge management: Strategies & Tools)*. ระหว่างวันที่ 13-14 พฤศจิกายน 2546. กรุงเทพฯ: ห้องสมุดตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและชมรมห้องสมุดเฉพาะสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.

Choo, Chum Wei. (2000). *“Working Knowledge: How Organizations Manage What They Know”*. *Stepping into the New Millennium: Challenges for Libraries & Information Professionals*. Paper Presented at the 11th Congress of Southeast Asian Librarian, Singapore.

Cronbach, L. J. (1992). *Essentials of Psychological Testing*. New York: Harper and Row Publishers.

- Epstein, L. D. (2000). **Sharing Knowledge in Organization: How People Use Media to Communication**. Doctoral Dissertation, Ph.D., the University of California, USA.
- Gruber, H. G. (2000). **Dose Organization Culture Affect the Sharing of Knowledge? The Case of a Department in High-Technology Company**. Master Thesis. Ottawa: Carleton University.
- Keyser, R. L. (2004). **Assessing the relationship between knowledge management and plant performance at the Tennessee Valley authority**. Dissertation Abstracts International. 65(02), 964-A. (UMI No. 3121308).
- Cooper, Linda. (2000). "Online course." **The Journal**. 8 (27 March): 86-92.
- Krejcie, R. V; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30, 607-610.
- Maccallum, I. F. (2000). **Affect Communication: A Study of Manager/Employee Communication in an Organization**. Master thesis AB., Royal Roads University. Retrieved 20 September 2008.
- Mackler, Mark. (2001). **Influence on the Performance of Organizational Knowledge Transfer**. A Dissertation Submitted to the Faculty of the College of Business in Partial Fulfillment of the Requirement for the Degree of Doctor of Philosophy. Florida: Florida Atlantic University
- Marquardt, M. T.J. (1996). **Building the Learning Organization: A Systems Approach to Quantum Improvement and Global Success**. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Stair, P. C. (2001). **Heterogeneous Chemistry at the Molecular Scale**. Abstracts of Papers of the American Chemical Society. 200-202.
- Tiwana, Amrit. (2000). **The Knowledge Management Toolkit: Practical Techniques for Building a Knowledge Management System**. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Trapp, H. (1999). **Benefits of an Intranet-Based Knowledge Management System-Measuring the Effects**. Retrieved December 12, 2006, from http://www.avnci.de/competence/publication/diplomarbeit_holger_trapp.pdf.